

Nagyszékelyi Hírmondó

Korlátozások és enyhítések

Május 18-ával Budapesten is megszűnt a koronavírus fékezése kapcsán elrendelt kijárási korlátozás, és ezzel egyidőben vidéken is újabb enyhítések léptek életbe. Továbbra is kötelező a másfél méteres védőtávolság betartása, tömegközlekedési eszközökön és boltban a szájat és orrot eltakaró eszközök használata, vásárlások esetén továbbra is él az idősávos korlátozás. Ugyanakkor végre látogathatók a közterületek, és szabadtéri játszóterek (valamint a szabadtéri múzeumok, állatkertek, kiállítások és strandok).

Az istentiszteletek és misék újra megtarthatók, védőintézkedések betartásával. Istentisztelet május 31-én, pünkösd vasárnapján, és másnap, pünkösdhétfőn délelőtt 9 órától lesz a református templomban. A gyülekezeti alkalmak továbbra is követhetők élőben itt: www.nagyszekely.hu/reformatusok. Szentmise pünkösdvasárnap délután 4 órától lesz a katolikus templomban.

Június 1-től már 200 fő alatti esküvőket, lakodalmakat és halotti torokat is lehet tartani. Május 29-től szabadtéri sport- és egyes kulturális rendezvények is látogathatók a védőtávolságok betartásával. Zenés, táncos (pl. bál), valamint zárt helyen szervezendő rendezvények és gyűlések nem tarthatók, így a művelődési házban sajnos még mindig nem indulhat meg a korábban megszokott élet. A klubokban, teaházban illetve a pajtásínház és a táncsoportok próbáin sem.

Május 25-én a vidéki óvodák visszatérhettek korábbi működési rendjükhöz, így a nagyszékelyi óvoda is kinyithatott. Az iskolákban a digitális tanrend a tanév végéig (június 15-ig) érvényben marad, azonban június 2-től már engedélyezik a tanulók és pedagógusok oktatási célú találkozását. Így a nagyszékelyi alsó tagozat gyakorlatilag majdnem ugyanúgy működhet, mint a járványhelyzet előtt.

A nagyszékelyi hivatalban a személyes ügyfélfogadás rendje még nem állt helyre. Ügyintézés kizárólag hivatali időben, a 74/408-393-as telefonszámon előre egyeztetve lehetséges. Az ügysegéd június 8-ától a szokott rendben (kéthetente hétfőn 12 és 12:30 között) tart ügyfélfogadást a hivatalban. A család- és gyermekjóléti szolgálat ügyfélfogadása szünetel, Tenkei Zsuzsanna családsegítő sürgős esetben elérhető a 20/381-8447-es telefonszámon.

Dr. Csonka Mária háziorvos rendelései előzetes telefonos bejelentkezés során meghatározott időpontban látogathatók. Jelenleg csak hétfőként (13 órától) van rendelés Nagyszékelyben. A váróban egyszerre két beteg tartózkodhat (kísérő nélkül), legalább 2 méteres távolságot tartva egymástól, kizárólag maszkban. A doktornő a pinchelyi rendelési időben elérhető a 74/406-653 telefonszámon.

A fogorvosi alapellátás már Pinchelyen és Tamásiban is igénybe vehető.

A Volán autóbuszjáratok továbbra is a tanítási szünetben érvénye menetrend szerint közlekednek.

A községi eboltásra várhatóan június 12-én, pénteken délelőtt 8 és 10 óra között kerül sor.

Folytatódik a szennyvíztisztító berendezések telepítése

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok közül eddig a művelődési háznál, a Pinchelyi utcai orvosi rendelőnél és az egészségháznál, a Kék háznál, valamint a Rákóczi utca 26. alatt található lakóháznál készült el a berendezés. A későbbiekben fogják telepíteni a szennyvíztisztító és szikkasztó berendezéseket az iskolánál, az óvodánál, az önkormányzat épületénél, a múzeumnál, valamint a volt varrodánál. A munkálatok várhatóan az őszi folyamán fognak befejeződni a nagyszékelyi ingatlanokon.

Hírek a templomtetőről

Változatlan lendülettel folyik a református (nagy)templom héjazatának cseréje, valamint a fedélszerkezet javítása. Az új tetőcserép alá mindenhol új lécezés kerül. A tetőt állásonként bontják meg, és folyamatosan javítják a meghibásodott faszerkezetet. A munkálatokkal az épület észak-keleti (azaz a Damjanich utcára néző) oldalán eljutottak az apszisig, a túloldal jelenleg körülbelül a tető közepén van kibontva. A templomtorny mellett, kistemplomhoz csatlakozó tetőszakaszt egyelőre fekete fólia fedi. Itt már ki van javítva az ácsszerkezet, de a vápa csak később kivitelezésre kerülő bádogozása miatt a héjazat még nem kerülhet a helyére.

Eladó bontott tetőcserép

A nagytemplomról bontott hódfarkú apatini cserép 40 Ft/db irányáron eladó a készlet erejéig. Méretei: 34 cm × 16 cm (hódfarkú) és 36 cm × 16 cm (szegmensíves). Érdeklődni Hargita Péternénél lehet a +36(30)562-4911 számon.

Református Gyülekezet

Kertek és virágok

Az önkormányzat idén 6342 m² területű mezőgazdasági kertet művel, melybe vöröshagymát, fokhagymát, burgonyát, sárgarépát, zöldséget, káposztát vetett és palántázott. Jelenleg 11 fő dolgozik a mezőgazdasági és helyi sajátossági, valamint a hosszabb időtartamú programban, akik a mezőgazdasági munkákon kívül a temető, valamint a közterületek rendben tartását végzik. Sikerült kimélyíteni az árkot a volt varroda és a buszmegálló közötti szakaszon; folyamatos a fűnyírás, és ahogy azt a faluközpontban megfordulók észre vehették, gyönyörűen megújultak a virágágyások. Kérünk mindenkit (gyalogosan, járművel, vagy lovon), hogy ügyeljenek az útmenti dísznövényekre! Külön kérjük a lovasokat, hogy lehetőleg ne a központi parkokban járassák állataikat! A fűbe elpottyantott ajándéksomagok idővel ugyan valóban elbomlanának, de rendszerint korábban bukkannak fel a fű nyírása közben, nem várt meglepetésként.

Köszönöm szépen a kertész lányoknak, hogy nem csak munkájukkal járultak hozzá a közterületek rendbetételéhez, hanem saját pénzükön vett virágokkal is csinosították a faluközpontot. Kérek mindenkit, hogy vigyázzon rájuk, és becsülje meg őket!

Klubecz Istvánné polgármester

„A gyermek olyan, mint a tükör. A szeretetet nem kezdeményezi, de visszatükrözi. Ha szeretetet kap, viszonzza azt, de ha nem kap szeretetet, nincs mit visszatükröznie.” (Ross Campbell)

Az Országos Gyermekvédő Liga 1906-ban tartotta meg első gyereknapját, amihez évről évre egyre több vidéki település csatlakozott Magyarországon. A 20-as évekre ez rendszeressé vált, 1931-ben pedig megrendezésre került az első gyermekhét is. A Nemzetközi Gyermeknapot Törökországban tartották meg először; éppen száz éve. Időpontja változó: a legtöbb országban június 1-re esik, Magyarországon 1950 óta ünnepeljük május utolsó vasárnapján. A cél akkoriban a háborútól sújtott országok gyermekeinek megsegítését szolgáló akciók szervezése volt, manapság a gyermekek jogaira és sajátos világára próbálják felhívni a figyelmet.

A korlátozásokra való tekintettel idén sajnos nem tudunk gyermeknap rendezvényt tartani, remélhetőleg a szüreti felvonulás napján sikerül valamit pótolni az elmaradó élményekből.

Ezúton kívánunk boldog gyermeknapot minden nagyszékelyi nagy- és kisgyermeknek!

NYITOTT OLDAL

1920. június 4-én 16 óra 30 perckor az ország minden pontján megkondultak a harangok. Mindenki tudta, miért, kiért szólnak, kit vagy mit siratnak. Megállt az élet. Pontosan száz évvel később, 2020. június 4-én újra megszólalnak az ország harangjai, éppen úgy, mint akkor. És bár az élet ne álljon meg, emlékezzünk:

TRIANON 1920

Móra Ferenc: *A sír, hol nemzet süllyed el...*

Átadták a magyar békefeltételeket. – Debrecen, Csaba [Békéscsaba], Gyula, Mohács, Pécs a mienk. – Elvész: Nagyvárad, Arad, Szatmár, Nagykároly, Sopron [ekkor még nem volt szó a népszavazásról, melyben később a soproniak a Magyarországon maradás mellett döntöttek], Pozsony, Kassa, Temesvár. Budapestről északra 30 kilométer, Szegedtől délre 8 kilométer a határ. Harmincötezer főből állhat a magyar hadsereg. Az ántánt a Magyar Állammal köt szerződést.

Az ítélethirdetés megtörtént és halálra szól. Kínos és gyalázatos halálra, amely kimondhatatlanul embertelenebb, mint amilyennel a középkor hordáit letörölték a népek táblájáról. Az avarokat kardélre hányták, a keleti gótokat egy lábíg levágták, a vandálokat az utolsó csecsszopóig kiirtották. Vad idők emberséges törvénye volt a gyors kivégzés. Magyarország halálos ítéletén rajta van a nyugati kultúra bélyege. „Csak” a lábait vágták le, „csak” a szemeit szúrták ki, „csak” a nyelvét szaggatták ki, „csak” a gerincét roppantották szét, „csak” a mellkasát horpasztották be... De a torkát nem vágták át, és a szívét nem szúrták keresztül. Tud lélekzeni egy darabig, és szíve szivattyúzhatja a maradék vért. Elélhet tíz, húsz, talán harminc évig is, míg utolsó léleketével és utolsó csöpp vérével lefizeti a hadisarc milliárdok utolsó fillérét. A népnek önrendelkezési joga is van, tehet magával, amit akar. Tetszése szerint követhet el öngyilkosságot: éhen halhat, visszatarthatja a léleketét, vagy keresheti a megváltó megfűlást az anarchia mocsarában. Van annyi mozgási szabadsága, hogy odáig elhempereghessen. Ó, a bírák ítélete szigorú, de humánus. A huszadik században élünk, nem a tizedikben. Európa bölcsei ültek törvényt, nem a kafferek esőcsináló aggastyánai. Csak a sírt ásták meg, amelybe egy nemzetnek bele kell süllyedni, mert élete elviselhetlenebb lett a halálnál – de kezeiket mossák az igazak véréből...

Karinthy Frigyes: *Levél kisfiamnak – Trianon emléknapjára* (részlet)

Édes kicsi fiam, te még nem tudsz olvasni, neked nyugodtan írhatok és szabadon és őszintén – hozzád beszélve és mégis magamhoz – valamiről, amiről soha nem beszéltem, amit magamnak sem vallottam be soha, aminek a nevét soha ki nem mondtam. Most, ezen a furcsa nyáron, mely úgy hat rám, mint borzongó, kényelmetlen ébredés egy tarka és bolondos álom után, először válik tudatossá bennem, hogy egész életemben kerültem ezt a szót... íme, erőlködöm és nem tudom kimondani most se [...]. Megpróbálom megmondani, mi az, amit érzek, akkor talán nem kell kimondani; ugye?

Különben ha nem értenéd dadogásomat, útbaigazíthatlak. De fordulj el, ne nézz a szemembe. Még nem olvastam ezt a könyvet, amiben levelem meg fog jelenni: de úgy gondolom, ama szót megtalálod benne többször is. És megtalálod régi versekben és széles szólamokban, amik most újra élni kezdenek, én még akkor ismertem őket, mikor egy időre halottaknak tetszettek, üresen, furcsán kongottak a fülemben, nem értettem őket, vállat vontam. Igen, valamiről beszéltek ezek a versek, és szóltak valamiről, amiről tudtam, hogy van, mint ahogy van kéz és láb, különösen hatott rám, hogy emlegetik, mintha valaki minden lélegzetvételnél megnevezné a láthatatlan elemet, mely tüdejébe nyomul. Iskolai ünnepélyeken, tavasszal kiáltották hangosan: azt mondták nekem, hogy szeressem, kötelességem szeretni. Mintha azt mondták volna, hogy szeressem a kezemet és a lábamat. Dac fogott el és furcsa makacosság: – hogyan lehetne kötelességem, hogy magamat szeressem, így szóltam magamban, holott én nem vagyok megelegetve magammal, holott én több és jobb szeretnék lenni, mint ami vagyok – holott én gúnyolom és dorgálom magamat. Dac fogott el és makacosság: embernek neveztem magam, világpolgárnak neveztem magam – léleknek neveztem magam, mely rokon lelket keres, akárhol itt e földön, s ha kell, a pokolban is.

És nem mondtam ki azt a szót. De ha házat építettek valahol Pesten vagy Fogarason, vagy Szolnokon, vagy Kolozsvárott, megálltam előtte, és úgy néztem, mintha az én házamat építenék. És ha virágot láttam nyílni a pilisi hegyekben vagy a Kárpátokban, tudtam, hogy a virág nekem nyílt. És ha idegen emberrel beszéltem, és az idegen ember dicsérte a Lánchidat és a Dunát és az aggteleki cseppkőbarlangot és a dobsinai jégbarlangot és a Vaskaput és a Balaton vizét – akkor lesütöttem a szemem és zavarba jöttem, mintha engem dicsérne. De nem mondtam ki azt a szót soha. És most már nem is tudom kimondani, csak ennyit: valami fáj, ami nincs. Valamikor hallani fogsz majd az életnek egy fájdalmas csodájáról – arról, hogy akinek levágták a kezét és a lábát, sokáig érzi még sajogni az ujjakat, amik nincsenek. Ha ezt hallod majd: Kolozsvár, és ezt: Erdély, és ezt: Kárpátok – meg fogod tudni, mire gondoltam.

A tavasz hírnökei

Ókori hiedelem szerint a fecskék télre békává változnak. Caesarius von Heisterbach 13. században élő szerzetes minden bizonnyal egyebet sejtett, midőn papirusztekercset erősített ősszel egy fecske lábára ezzel az üzenettel: „Ó fecske, hol töltöd a telet?” A tavasszal visszatérő kis postás meghozta a választ: „Ázsiában, Petrus otthonában.”

A fecskék Afrikából származnak, az utolsó jégkorszak után indultak északnak. Elterjedésük egybeesik az ember letelepedett életmódra való átállásával, hiszen az ereszek megjelenésével az addig sziklapárkányok alatt építkező madarak számára sokszorosára nőtt a lehetséges fészkelőhelyek mennyisége. Az állattartás következtében megnőtt a legyek koncentrációja is, ami a fecskéknek jó hír, az emberek pedig örülhettek, hogy akad szövetségesük az idegesítő rovarokkal szemben.

A néphagyomány szerint Sándor, József és Benedek napján érkeznek hazánkba az első fecskék. Ők a „szuperhímek”: a legnagyobb, legerősebb egyedek, akikre ugyan simán éhezés várhat az első néhány hét erejéig, viszont cserébe ők kaparintják meg a legjobb fészkelőhelyeket. A kevésbé szuper hímek, és a kondíciójukra ügyelő tojók csak áprilisban landolnak nálunk, a vérehulló fecskefű virágzásának idején. Szeptember-októberben indulnak vissza telelőhelyükre: Kongóba és Dél-Afrikába.

A verébalkatúak rendjébe tartozó énekesmadaraknak Magyarországon három fajával találkozhatunk: füstifecskével, molnárfecskével és partifecskével. Az előbbi kettő Nagyszékelyben is fészkel. A molnárfecske (házi fecske, gatyás fecske, lármás fecske) rendszerint az eresz alá építi szűk bejárati nyílással rendelkező otthonát. A füstifecske (Istenfecske, Isten madara) épületek belsejében, gyakran istállókban alkotja meg csésze alakú, felülről nyitott fészket. Ő régebben szívesen költözött kéménybe is; innen a neve. Mindkét faj valódi szakértője a vályogépítészetnek: apró sárgolyókból rakják fészket, melybe növényi szálakat kevernek.

Egymás mellé állítva könnyen megkülönböztethető a két fecskefaj: a molnárfecske valamivel kisebb (csak 17 grammot nyom átlagosan a másik 19 grammjához képest), a füstifecskének pedig barnásvörös begye van. Cikázásukat figyelve mondjuk nehéz megfigyelni ezeket a jegyeket, és a két grammnyi különbség is egészen elenyészőnek tűnik, de a füstifecskék villás farktolla szerencsére jól látható letről is.

Nem vesznek össze a táplálékon: a molnárfecske magasabban és kisebb rovarokkal táplálkozik, mint a füstifecske, aki inkább a dongólégy méretű hatlábúakat kedveli. Ínséges időkben mindketten beérik az apró levéltetvekkel is. A Magyarországon eltöltött hónapok alatt minden felnőtt fecske egy kilogramm rovarat eszik meg (plusz amivel fiókáit táplálja). Szűnyogokban kifejezve ez egymillió darabot jelent. A vérszívók megtizedelésében ugyanakkor inkább a denevérekre kell támaszkodnunk, hiszen a szűnyogok szürkületkor jelennek meg, amikor a fecskék aludni térnek. És hogy mikor száll alacsonyan a fecske? Amikor a vacsorája is. Tehát eső előtt.

Lételemük a repülés: röptükben esznek, isznak, vándorlásuk idején repülés közben alszanak. Kiválóan manővereznek, az utolsó pillanatban kerülve ki akadályokat. Leszállni csak nyílt pályán tudnak, de szerencsére az emberiség feltalálta számukra a villanyvezetékeket. Ezeken gyülekeznek indulás előtt is.

A fecskék akár 4-5000 km-t is utaznak (közel két héten át) telelőhelyük és fészkelőhelyük között. A hosszú repüléshez szükséges energiát zsírtartalékaikból próbálják meríteni, melyek felhalmozásához indulás előtt heteken át hízókúráznak. Útközben ugyan többször is megállnak egy-egy napra, hogy energiát gyűjtsenek, de rendkívül fontos, hogy a pihenőhelyeken jó legyen a rovarfelhozatal. Ha elfogytak a bőr alá épített zsírtartalékok, a madár szervezete elkezd bontani az izomfehérjéket. Ha ezt is felélte, és továbbra sem jut tápanyaghoz, a fecske éhen pusztul. Az éhezés csak egy próbatétel, hiszen út közben át kell kelni a forró Szaharán, valamint a Földközi-tengeren. A kettő között gyakran vadászok zsákmányává lesznek a holtfáradt madarak. Ornitológusok szerint az oda-vissza úton a fecskék mintegy fele elpusztul.

Egy szezonban átlagosan kettő fészkaljat nevel fel egy pár. Mivel a tojó egyszerre 5-6 tojást rak, ez egy nyáron egy fecskepárra vetítve 10-12 fős szaporulatot jelentene, hatalmas csapást mérve ezzel a Föld hártáásszárnyúira. A valóságban sajnos mégis fogynak a fecskék. Áldozatul esnek patkánynak, macskának, siklónak, ragadozó madaraknak, fészekleverő embernek. Jelentős állománycsökkentő tényező a nagyüzemi mezőgazdaság okozta élőhely-átalakítás, valamint a nagyarányú rovarirtás. A klímaváltozás is tizedeli őket: a gyakoribb extrém száraz idő táplálékhiányt okoz, míg a túlzottan csapadékos, viharos idő az úton lévő madarak állományát tizedeli. Szintén halálos kimenetű lehet a néhány napra 10–15 °C-nál hidegebb, szeles idő, amikor a rovarok nem repülnek. A klímaváltozás következtében sokat romlott egyes afrikai pihenőhelyek eltartóképessége is. Az Afrikában zajló népességrobbanás hatására a fekete kontinensen amúgy is fogynak a vizes élőhelyek. Egyes becslések szerint Magyarországról már most hiányzik kétmillió fecske. Számuk az elmúlt két-három évtizedben a felére csökkent.

Fogságban nem él meg. Ezért is tartják a szabadság madarának.

Fecskékről fecsegett: *Arany Beáta Virág*

Az újságot kiadja Nagyszékely Község Önkormányzata • 7085 Nagyszékely, Táncsics u. 11. Tel.: 74/408-393

Az újság interneten is elérhető a www.nagyszekely.hu honlapon.

Az újság létrejöttét segítette: Arany Beáta Virág, Klubecz Istvánné és az Önkormányzat dolgozói.

Korrektúra: Bori Tamás

